

Rom 11, 6

6: Og er det ved nåde, da er det ikke lenger av gjerninger. Ellers er ikke nåden lenger nåde. Men hvis det er av gjerninger, er det ikke lenger nåde. Ellers er heller ikke gjerningen lenger noen gjerning.

I vers 5 hadde Paulus sagt at det ennå fantes en rest igjen etter nådens utvelgelse. Og nå tilføyer han: "Og er det ved nåde, da er det ikke lenger av gjerninger". Er det altså etter nådens utvelgelse at denne rest ennå finnes, og når dermed ikke hele Israel er forkastet, - så er det ikke deres (jødenes) fortjeneste - slik dere jøder alltid vil ha det til. Nei, tenk nå etter hva "nåde" betyr! Nåde utelukker jo alt som heter fortjeneste, for er det av nåde, da er det ikke på grunn av deres gjerninger, - ellers var nåden ikke lenger nåde. Er det derimot på grunn av deres gjerninger, da er det jo ikke lenger av nåde, ellers er gjerningen ikke lenger gjerning. Slik er sammenhengen her.

Her har vi nå et av de sterkeste kjerneordene i Skriften. Et ord som er svært nyttig til å klarne tankene i dette viktige spørsmålet; hva nåde vil si. Og det er særdeles viktig. Tusenvis av mennesker bekjenner og synger hele livet at det er bare av nåde ved Kristus, vi blir frelst. Likevel legger de hele sin sjel i egen aktivitet for å fortjene eller bli verdige til Guds nåde. Mange lever i det mørke at de tror mennesket har noe godt i seg selv, så håper de hele tiden på alt godt fra Gud, og sier samtidig: "av hans nåde". Slik blander de sammen nåde og fortjeneste.

Mange kan være våkne nok til å se sin konstante synd og ondskap. Men de har aldri den rette freden i sjelen. De går alltid i et kvelende mørke, halvveis dømt, og uvisse på om de eier Guds nåde. For de erkjenner at de makter ikke være og gjøre alt det Gud krever. Likevel bekjenner de at vi blir frelst bare av nåde, ikke ved gjerninger. Slik blander de sammen nåde og fortjeneste, og er ikke oppmerksomme på at disse to tingene jo er rake motsetninger til hverandre. Denne sammenblandingen er meget skadelig, og kveler all åndelig kraft. For når en har det slik, kan en aldri få full fred og visshet om Guds nåde og vennskap. Dermed kan en heller ikke få den kjærlighet, lyst og kraft til det gode som bare følger av den fulle trøst og fred med Gud. Derfor bør vi legge meget godt merke til dette verset, og strekke oss etter å få det rette synet på nåden. Og hør da hva det er apostelen sier:

Er det ved nåde, da er det ikke lenger av gjerninger - er det av nåde, bare gjennom Kristus, at vi er rettfærdige og tilfredsstillende Gud, så er det hverken helt eller delvis gjennom vår egen verdighet, fromhet, lydighet, kjærlighet, anger, bønn, ... Nei, det er helt og holdent av nåde. Ja, så fullstendig av nåde at alle dine fall og overtredelser ikke det minste kan redusere Guds kjærlighet - så sant det er av nåde, av ren nåde -! For da er det ikke av våre gjerninger, hverken indre eller ytre.

Ellers er ikke nåden lenger nåde, - ellers var ikke nåden det den er; en helt ufortjent overrekkelse og gave. Nei, da ble selve begrepet: nåde opphevet. Når det i Guds ord tales om nåde, så menes det en virkelig og ren nåde. Ikke en blanding av nåde og belønning, men en nåde som utelukker all vår fortjeneste.

Men hvis det er av gjerninger, - av noen som helst vår fortjeneste eller verdighet, at Gud tar imot oss og rettferdiggjør oss, så er det ikke lenger nåde. Da må vi ikke lenger komme og si at vi frelses av nåde. Ellers er heller ikke gjerningen lenger noen gjerning. Dvs: Nåde og fortjeneste er så motsatte ting, at hvis det er ved gjerninger eller fortjeneste vi blir Guds barn, så bør vi også erkjenne hvor verdifull vår fortjeneste er, og ikke fornekte den ved å tale om nåde. For det er en ynkelig fortjeneste - hvis det behøves noen nåde til å belønne den med. Så skarpt er det Paulus taler her. Han sier m. a. o: Det må være enten - eller. Enten må det være nåde, og da er det ikke noen fortjeneste. Nei, absolutt ikke noen fortjeneste. Eller også er det fortjeneste, og da er det absolutt ikke nåde. Nei, slett ingen nåde. At noen er kjærlig mot en som fortjener det, som er verd kjærlighet, - det er ingen nåde.

Det er ingen virkelig nåde - hvis den ikke er virkelig ufortjent.

Det er dette som er apostelens klare budskap.

Så står vi da over dette avgjørende spørsmålet: Om det da virkelig er av nåde at Gud frelser menneskene! Hva er det Herren Gud i himmelen har besluttet og åpenbart i sitt ord om akkurat dette? Er det bare av nåde Gud vil frelse menneskene? Eller er det på grunn av noe som helst vi kan fortjene eller oppnå? All min fred her i livet, og trøsten i min dødsstund, avhenger av svaret på dette spørsmålet. Og i dette helt avgjørende spørsmålet er jeg nødt til å vite hva Herren, vår Gud selv sier. Hva sier Gud om dette gjennom alle sine åpenbarelses og profetiske budskap om Sønnen som han skulle sende? Hva sier han oss gjennom konkrete ord, og forbilledlig i Skriften, om hvordan syndere benådes? La oss ta dette grundig for oss!

Det første og aller sterkeste beviset på at Gud vil frelse menneskene bare av nåde, slik at all vår fortjeneste er utelukket, ligger ganske visst i denne veldige gaven; at han sendte sin Sønn, den enbårne, til å være under loven for oss, og bli et offer for våre synder. Det som ligger bak at han gav oss denne gaven, og alt det Gud har forkynt om akkurat dette, legger den dypeste grunnen i hjertet for troen på en aldeles uforskyldt nåde. Tenk: Når Gud fra verden ble til har forkynt at han ville sende sin Sønn som vår Frelser! Når han alt på syndefallets dag talte om at "kvinnens ætt (sv: kvinnens sæd) skulle knuse slangens hode"! Og senere, gjennom en lang, forberedende tidsepoke, med utallige forbilledlige ofringer og fornyede løfter, hele veien holdt oppe sitt folks håp på Frelseren som var lovet!

Og deretter kom han, han som englene sang om, stadfestet av tegn og under, og ved at Den Hellige Ånd ble utgytt. "Ordet ble kjød og tok bolig iblant oss, og vi så hans herlighet, den herlighet som den enbårne har fra Faderen, full av nåde og sannhet". Vi så ham som en lydig tjener, "født under loven, for å kjøpe fri dem som var under loven". Vi hørte ham forkynne at han var "kommet for å gi sitt liv som løsepenge" (Mat 20: 28), for å "utgyte sitt blod til syndenes forlatelse" (Mat 26: 28). Og vi så ham som i seg selv var hellig og uskyldig, lide korsets forferdelige død for våre synder.

Jovisst sier dette oss at han ville frelse menneskene av bare nåde. Gud gav oss sin enbårne Sønn til en løsepenge og et blodig offer for våre synder! Da kan hver eneste én regne ut om han fremdeles vil se etter noen verdighet eller fortjeneste hos oss. "For om rettferdighet kommer ved loven (på grunn av noe vi har fortjent), så døde altså Kristus forgjeves" (Gal 2: 21), sier Paulus.

Ta etter hvert for deg alle de konkrete ordene Gud har gitt oss om dette. Vi vil bare minne om noen av disse. F. eks. det Herren sier i Jes 43: 22-25: "Du har ikke påkalt meg, Jakob, så du gjorde deg umak for meg, Israel! Du har ikke brakt meg brennofferlam og ikke æret meg med dine slaktoffer. Jeg har ikke trettet deg med matoffer og ikke voldt deg strev med virak. Du har ikke kjøpt kalmus-krydder til meg for sølv og ikke mettet meg med dine slaktoffers fett. Du har bare trettet meg med dine synder, og voldt meg møye med dine misgjerninger. Jeg, jeg er den som utsletter dine misgjerninger for min skyld, og dine synder kommer jeg ikke mer i hu". Her sier han altså: "Ikke har du søkt og påkalt meg slik som du burde. Ikke har du vært så lydig og trofast som du burde, til å holde mine bud. Ikke har du tatt det alvorlig som du burde, med å døde kjødet ditt, og leve et liv i helliggjørelse. Nei, du har vært hard, troløs og lettsindig" - "du har bare trettet meg med dine synder ...". "Jeg, jeg er den som utsletter dine misgjerninger for min skyld", på grunn av det jeg har utrettet, på grunn av mitt hjertes barmhjertighet og "etter min viljes gode velbehag" (Ef 1: 5).

Alt dette taler jo tydelig nok: Det er av nåde - ikke av gjerninger - jeg gjør deg rettferdig og frelst. Hvem kan regne opp alle Skriftens ord om nåde? At vi "blir rettferdiggjort ufortjent av Guds nåde", bare gjennom Kristi verk, - det er jo summen av hele Guds evangelium. "Av nåde er dere frelst" sier Paulus, "av nåde er dere frelst, ved tro, og det er ikke av dere selv, det er Guds gave" - "det er Guds gave" - "ikke av gjerninger, for at ikke noen skal rose seg". Og i dette brevet ville Paulus virkelig holde denne hovedsannheten kraftig fram. Derfor begynte han, lenge og utførlig i de tre første kapitlene med å føre bevis for dette. Han viste at "intet kjød blir rettferdiggjort for Gud ved lovgjerninger", at "både jøder og grekere er alle under synd", at "det er ikke én rettferdig, nei, ikke én eneste", men at vi "blir rettferdiggjort ufortjent av Guds nåde ved forløsningen, den som er i Kristus Jesus". Slik taler Skriftens ord uttrykkelig om dette.

Og hva finner vi også forkynt om dette i alle Skriftens vitnesbyrd om hvordan syndere benådes? Var det på grunn av noe de hadde fortjent, eller av nåde, at Gud på selve syndefallets dag kom til Adam

og første gang forkynte evangeliet? Hold klart for deg situasjonsbildet! Adam og Eva var ikke som oss, "solgt under synden". Før fallet levde de i Guds bilde og hadde frihet i viljen. Så står nå Adam der, full av unnskyldninger og ondskap overfor Gud -! Var det noe Adam hadde fortjent, - eller var det av nåde - Herren Gud nå kom for å si ham et trøstens ord? Var det etter fortjeneste, - eller av nåde - at Gud forlot David hans grove synd? Og hva med Saulus? En slik forfølger av Guds folk, akkurat nå på full fart mot Damaskus for å gripe og torturere de kristne der. Der og da blir han slått ned av Herren, benådet og kalt til apostel! Var det etter fortjeneste, - eller av nåde - Gud møtte ham slik?

Har Herren sett på hva disse menneskene har fortjent, eller deres verdighet, når han benådet disse menneskene? Å, måtte øynene våre bli åpnet! Og Kristus taler om at hans rike er likt en landeier som gav full daglønn til dem som bare hadde arbeidet én time, og om den faren som gav "den beste festdrakten" og "gjøkalven" til den sønnen som hadde sløst bort arven sin sammen med skjøger. Forstår du da, når du hører dette, hva det er Herren vil ha sagt oss om sin nåde? Vitner ikke alle disse eksemplene om en nåde som tilintetgjør både våre synder - og vår fortjeneste, om vi har noen? - slik at verken våre synder fordømmer oss, eller våre gode gjerninger frelser oss.

Det er dette vi må holde fast i, og bruke hver gang vi blir dratt mot våre egne gjerninger, når fienden angriper vår samvittighet. Da holder han ustanselig fram for oss hvordan vi selv er, og hvordan vi burde være. Og da kan han forvirre tankene våre så vi fullstendig glemmer hele Guds evangeliums hovedlære. For da fortøner det seg for oss som om Gud bare handler med oss etter hva vi selv har fortjent. Som om han bare skulle være nådig mot oss når vi er slik vi bør være, altså at vi av oss selv makter å holde loven. Slik kan fienden på et øyeblikk rykke oss bort fra hele Guds evangelium. For det lærer oss jo noe ganske annet. Det forkynner jo at Gud ikke handler med oss etter våre synder, når vi søker nåde gjennom Sønnen. Det forkynner at disse evige gavene; barnekåret og himmelen, aldri kan oppnås gjennom våre egne gjerninger. Men at det alltid er på grunn av en annens, bare for Kristi gjernings skyld, som gjelder i evighet. Og at disse evige gavene aldri kan påvirkes det minste av de syndene som ennå henger ved oss. Bare vi hele tiden blir i Kristus, strekker oss etter å tro og lyde ham - om det så også går temmelig dårlig med dette. "Er det ved nåde, da er det ikke lenger av gjerninger. Ellers er ikke nåden lenger nåde".

Det er også fullstendig utenkelig at noen kristen, mens han er på denne jord skulle bli så fullkommen at han ikke stadig måtte tuktes av loven. Og da ville han jo også måtte fortvile, hvis han skulle begynne å se på sin egen verdighet. Hvor mye godt han enn gjør, så kan han aldri si at han gjør alt det Guds hellige lov krever. Så virker en økende kunnskap om Gud at han også får se mer og mer synd hos seg selv. Og da vil han aldri kunne få hvile og trøst, hvis han ikke stadig lar den uforskyldte nåden dekke ham helt. Han må alltid si til seg selv: Når jeg har gjort alt som gjøres kan, så vil jeg ennå være fortapt hvis Gud skulle se på meg. Men hvis nåden er avhengig av mine gjerninger, da er det ikke lenger noen nåde. Og hvis det ikke er nåde, da er jeg fortapt!

Dette at vi i oss selv ennå er syndige, det kjenner også samvittigheten på, helt riktig, når den er våken. Men djevelen vet også dette meget godt. Dermed kan han trykke en sjel ned og plage den fryktelig - hvis han får ført mennesket inn i en ond sirkel der det bare ser på hvordan det er selv. Uansett hva det foretar seg, vil djevelen kunne påvise synd og fall. Kanskje det er en ren barmhjertighetssak, og kanskje du til og med gir halvdelen av alt det du eier til de fattige, - så kommer tanken på at fortsatt eier du mer enn mange andre. Går du inn for å være ren i både tanker og hjerte, så skjer det midt i din beste gjerning at det går som et lyn gjennom deg: Før det ikke nå en selvopptatt tanke gjennom deg? Går du inn i bønn, så blir du akkurat nå fanget av en masse selvopptatthet i tankene dine. Vil du forsøke å kvitte deg med ti overflødige ting, så kan fienden vise deg ti andre som du umulig kan unnvære. Og så heter det: Du er en hykler, når du ikke oppfyller alt!

Uansett, hvis vi synker ned i våre egne gjerninger, vil det aldri ta slutt på anføttelser og motløshet. Derfor er det helt nødvendig å lære seg grundig at det det gjelder, er en total og fullkommen nåde som dekker over hele mennesket. Vi kan svare fienden slik: Hvis jeg ikke kan få Guds vennskap uten å være rettferdig i meg selv, så kommer jeg aldri i evighet til å få den. Når det gjelder å tjene min neste, døde kjødets og gjøre Guds vilje, så er det ikke noe jeg mer ønsker enn å gjøre alt dette fullkomment. Det er heller ikke noe jeg ber Gud mer om enn dette. Men hvis min benådning skal være avhengig av dette, da må jeg bare straks si farvel til all tanke om frelse. Kort sagt: "er det av gjerninger, så er det ikke lenger nåde. Men er det ved nåde, da er det ikke lenger av gjerninger, ellers er ikke nåden lenger nåde".

Dette må vi holde fast på. Ikke bare med tanke på vår mangel på gode gjerninger, og når vi kjenner det vonde i vårt indre. Men spesielt også når vi rett og slett kastes over ende og faller i synd på grunn av kjødets og djevelens fristelser. Da har vi det aller største behovet for troen på den evige og frie nåden. Johannes sier: "Mine barn, dette skriver jeg til dere for at dere ikke skal synde. Og hvis noen synder, da har vi en talsmann (sv: försvarare) hos Faderen, Jesus Kristus, Den Rettferdige" (1Joh 2: 1). Det er jo akkurat når noen synder, at en talsmann, en forsvarer, møter fram.

Men så kunne noen spørre: Skal en da alltid tro på nåden? Finnes det ikke en grense, også når det gjelder nåden? Kommer Gud aldri til å bli vred på oss på grunn av syndene våre, og dermed forkaste oss? Men vi svarer: Kan Gud på grunn av syndene deres, forkaste dem som tror på Sønnen? Dem som nettopp på grunn av all sin synd ligger ved Jesu føtter? Da ville vårt liv i nåden sannelig være grunnet på vår egen fromhet. Da er det ikke av bare nåde. Og da er hele Guds evangelium falskt, og hele nåderiket rast sammen. Nei, "er det av nåde, da er det ikke lenger av gjerninger. Ellers er ikke nåden lenger nåde".

Men i Skriften har vi jo også mange ord om Guds vrede, ja, om evig fortapelse? Svar: Ganske riktig. Men du skal alltid merke deg at alle slike ord gjelder bare de som forakter Kristus. Enten er det slike som aldri vil høre på, men alltid bare står imot Herren. Eller det er noen som en gang ble omvendt, men som senere falt fra, og nå "elsker de mørket" slik som Judas. Men det gjelder aldri slike som

dømmer seg selv og ligger ved Jesu føtter. Fra første til siste blad i Skriften vil du aldri finne et eneste eksempel på at noen av disse ble forkastet og fordømt, disse som lå med sin synd foran nådestolen. Nei, ikke en eneste. Måtte vi aldri glemme at Kristi rike er en evig og frelsende nåde, at "når det i vårt kjød er en evig synd, var det også nødvendig at vi skulle få en evig nåde" (Luther).

Men kommer da aldri Herren til å handle med oss etter våre synder? er det kanskje ennå noen som spør. Da må du høre akkurat det som David sier: "han gjør ikke med oss etter våre synder, og gjengjelder oss ikke etter våre misgjerninger" (Sal 103). Men han "straffer deres overtredelser med staven, og deres misgjerninger med slag" (Sal 89: 33). Likevel heter det også i dette: "om så skal være" (1Pet 1: 6), dvs. når vi ikke dømmer og straffer oss selv, når Ordet og Ånden ikke får gjøre den virkning, og tukte oss som det skulle. Men straks Ånden på nytt får herske i oss, så selve synden blir den største plage for oss, blir en straff og en tukt, da sparer Herren oss også for de største straffedommene som han ellers ville måtte sende oss. Det er dette Paulus taler om i 1Kor 11: 31-32: "Hadde vi dømt oss selv, ville vi ikke blitt dømt. Men når vi blir dømt, tuktes vi av Herren, slik at vi ikke skal bli fordømt sammen med verden".

Denne Herrens tukt er dermed også bare et tegn på hans trofaste nåde, og ikke på vrede. Vi må altså stadig holde fast på den store hovedsannheten; at det hviler en evig nåde over alle dem som er i Kristus Jesus (Rom 8: 1). Hvordan skulle ellers Kristi rike være, hvis det ikke var slik? Hva skulle ellers Kristi utgytte blod bety, hvis det ikke betød dette? Derfor, hver gang du tenker Gud må handle med deg etter dine synder, - eller vil være nådig mot deg når du lykkes i din kristendom, eller vil støtte deg bort i sin vrede når synden i deg bryter ut -. Hver gang slike tanker gjør at du holder på å gi opp, ikke våger å be, men fristes til å flykte, og holde deg borte fra Gud -. Husk da på at dette bare er tanker "løgnsens far" har plantet inn i deg. Vær da straks bevisst på dette, og si: Nei, er det på grunn av mine gjerninger Gud er nådig mot meg, da er det jo ikke lenger nåde. Men er det av nåde, da er det ikke lenger av gjerninger. Ellers blir nåden ikke lenger nåde. Priset være da Gud for hans evige nåde!

Å, om vi alltid kunne holde fast på Guds evige nåde. Hvor kjær og verdifull ville han ikke da bli for hjertene våre! Ja, da ville vi elske ham og hans vilje inderlig. Og av hjertet ville vi hate og forbanne synden. Vi kjenner jo at det er alltid bare nåden som varmer opp og helliger hjertet.

Når vi tror Gud er vred på oss på grunn av en eller annen synd hos oss, da viker hjertets kjærlighet fra Gud til synden. Når vi på nytt tror at Gud forlater oss alt, og er tilfreds med oss bare for sin Sønns skyld, da vender hjertets kjærlighet seg fra synden til Gud. Noen har sagt det slik: "den synden som ikke er tilgitt, den elsker vi. Men tilgitt synd hater vi". Så er da den evige nåden også den eneste vei og kraft til helliggjørelse.

Vi ber: Gud gi oss et stadig større lys i nåden, også for at vi i alle forhold stadig kunne helliggjøres og prise og ære hans nåde mer og mer!